

השפעת דרכים על פיזור מרחבי, פעילות והרכב חברה של יונקים גדולים: נחל שקמה כמודל

שלמה קאין, אבי בר-מסדה ואורי שיינס

דרכים מהוות מכשול עבור מינים רבים של בעלי-חיים אשר נמנעים מחצייתן עקב המחסום הפיזי והחשש מדריסה. פיתוח דרכים גורם לקיטוע בתי-גידול ולהשפעה חמורה על אוכלוסיות בעלי-חיים בקרבתן, ובעיקר על הטורפים. במחקר נבדקה ההשפעה של דרך-נוף על היונקים במרחב פתוח, נחל-שקמה כמודל. דרך-נוף נחל-שקמה מושכת מטיילים רבים. לאור הצלחתה, המועצות האזוריות מעוניינות לסלול דרך נוספת במרחב, ועל כן עלה הצורך לבחון את השפעת הדרך הקיימת על בעלי-חיים במרחב לפני סלילת הדרך החדשה. מטרת המחקר, בחינת ההשפעה שיש לדרך-נוף נחל-שקמה על הפיזור המרחבי, הפעילות והרכב החברה של יונקים גדולים. המחקר התבסס על ניטור אוכלוסיות של יונקים גדולים באמצעות מלכודות מצלמה, אשר מוקמו קרוב ורחוק מהדרך הקיימת. מניתוח התמונות, כומתו השפע היחסי של המינים השונים, מספר התצפיות של מין ליחידת שטח וזמני פעילותם, וכן פיזורם המרחבי בשטח (חמישה אזורים, קרוב ורחוק מהדרך). בממוצע, מספר המינים גבוה באתרים רחוקים מהדרך (7 מינים) בהשוואה לאתרים הקרובים לדרך (5.2 מינים), אולם ההבדל אינו מובהק סטטיסטית. חלק מהמינים (כגון צבאים, חזירים וזאבים) נטו להופיע רחוק מהדרך, בעוד מינים אחרים (כגון תנים וגיריות) הופיעו בשיעור דומה קרוב ורחוק מהדרך. ככלל, לדרך-הנוף השפעה לא אחידה על המינים השונים כמו גם על הרכב החברה. לפיכך, ההחלטה על סלילת הדרך החדשה צריכה להיעשות תוך התחשבות בנטיית מינים רגישים להימנע מקרבת הדרך.

שלמה קאין shlomocain@gmail.com

פרופ' אורי שיינס shanas@research.haifa.ac.il

ד"ר אבי בר-מסדה barmassada@gmail.com